

Znaczenie dostępności ogólnych zasobów poznawczych oraz specyficznych procesów wykonawczych dla skuteczności łączenia zapamiętywanych informacji z kontekstem

MAREK NIEZNAŃSKI

Michał OBIDZIŃSKI

Emilia ZYSKOWSKA

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Celem eksperymentów zaprezentowanych w referacie było zbadanie, czy proces łączenia informacji z kontekstem, w którym ona występuje, angażuje szeroko rozumiane zasoby przetwarzania informacji, czy raczej jest procesem przebiegającym względnie automatycznie. W przeprowadzonych eksperymentach zapamiętywane były słowa, a kontekstem był kolor czcionki. Zakładano, że proces łączenia wymaga niewielu zasobów poznawczych, gdy zastosujemy słowa, których znaczenie jest powiązane skojarzeniowo z kontekstem (np. słowo "trawa" napisane zieloną czcionką). Zasoby te są natomiast niezbędne, gdy słowo nie kojarzy się z kontekstem (np. słowo "serce" napisane na zielono). Wpływ ograniczenia zasobów powinien zatem ujawnić się przede wszystkim wówczas, gdy kontekst trudno powiązać z zapamiętywanym słowem. W pierwszym z serii eksperymentów zasoby ograniczono poprzez jednoczesne wykonywanie zadania przestawiania liter w zapamiętywanych słowach. W drugim eksperymencie badani równolegle wykonywali zadanie Generowania Liczb Losowych, które angażuje wiele procesów przypisywanych centralnemu systemowi wykonawczemu pamięci roboczej. Oba eksperymenty potwierdziły wysiłkowy charakter łączenia kontekstu z informacją docelową, gdy brak było skojarzeniowego związku między nimi. W kolejnych dwóch eksperymentach zastosowano podobny poziom obciążenia poznawczego w warunkach kontrolnym i eksperymentalnym, z tym, że w warunku eksperymentalnym zadanie równoczesne dodatkowo angażowało specyficzne funkcje wykonawcze, a mianowicie hamowanie dominującej reakcji albo odświeżanie informacji. Uzyskane wyniki sugerują, że konieczność jednoczesnego hamowania reakcji utrudnia wykorzystanie skojarzeniowego powiązania informacji z kontekstem. Natomiast uruchomienie procesu odświeżania, choć osłabia zapamiętywanie samych słów, nie wpływa istotnie na efektywność łączenia ich z kontekstem.